

Իսկ զպրոցին պաշտօնական բացման օրն ալ Ս. Ղազարէն վենետկոյ Պաշտօնարան կ'երթայ հետեւեալ ծանուցազիրը.

Eccellenza

Presentemente alla ossequiatissima di V. E. p. del 21 Luglio p.º p.º portante il n.º 24497=3255 - mi affretto a soddisfare l'ingiunto incarico nella ferma fiducia, che l'E. V. ne sentirà quella compiacenza, che tanto onora l'animo Suo si portato a favorire le tutte imprese, che tendono al migliore progresso delle Lettere e della Scienza.

Scrissi, 11-cor,te verso il mezzo giorno ho formalmente presieduto all'apertura del 2.º Collegio in Casa Pesaro sussidiario al Monastero di S. Lazzaro, assistendovi li miei Monaci con una corona di 14 giovanetti di fresco dall'Armenia qui giunti.

Iddio Signore sparga le sue benedizioni su questa nascente Vigna, sicchè in avvenire abbia a riconoscere l'Armenia, quanto alla sua civilizzazione giovò la carità di un suo Figlio tutelata dall'Augusto Austriaco Monarca, e favorita dalla protezione di V. E.

Colgo questa ben lieta occasione per rafferma a V. E. i sensi più vivi della mia profonda considerazione, e riconoscenza.

Umil.mo e Dev.mo Servitore
SUCHIAS SOMAL ecc.

Di S. Lazzaro 12 Settembre 1836

Վսեմախայ Տեր

Ներկայապէս կը պատասխանեմ Ձեր Վսեմութեան անցեալ յուլիս 21, թիւ 24497-3255 պատուական նամակին. կը փութամ կատարել ինծի պատուիրած յանձնարարութիւնը հաստատուն վստահութեամբ՝ թէ Ձեր Վսեմութիւնը պիտի ունենայ այն գոհունակութիւնը որ պատուարեր է Ձեր անձին՝ այնքան պատրաստակամ նպաստելու բոլոր ձեռնարկներուն որ կը ձկտին Գրականութեան և Գիտութեան զարգացման օժանդակել:

Գրեցի ամուս 11-ին թէ կէսօրուան մօտ պաշտօնապէս նախագահեցի Փեզարոյ Տան մէջ, Ս. Ղազարու Մենաստանին - Մասնաճիւղ՝ երկրորդ վարժարանին բացման. ներկայ էին իմ Միաբաններս, Հայաստանէն նոր հասած 14 պատանիներու խումբով մը:

Ատուած այս նորարոգըջ Այգուոյն վրայ հեղու իր օրհնութիւնները, որպէս զի ապագային Հայաստան տեսնէ՝ թէ որչափ նպաստեց իր քաղաքակրթութեան իր մէկ Չաւակին բարեբարութիւնը, հովանաւորութեամբ Աւստրիոյ Օգոստոսիան Միապետին և Ձերդ Վսեմութեան պաշտպանութեան:

Այս շատ ուրախալի առիթէն կ'օգտուիմ, Ձերդ Վսեմութեան հաւաստելու խորին մեծարանացս և երախտագիտութեանս վառ զգացումները:

Խոնարհ և անձնանուէր Նշառայ
ՍՈՒՔԻԱՍ ՍՈՄԱԼԵԱՆ Եւայլն

Ս. Ղազար, 12 Սեպտեմբեր 1836

Այսպէս կը սկսի ծայր տալ Փեզարոյ պալատին մէջ Ռափայէլեան վարժարանը, որ հետզհետէ կտրելով անվկանդ ուղեւորի մը պէս ժայռուտ արգելքները ժամանակի ընթացքին՝ պիտի դիմէր մերթ առանձին ու մերթ միաձույլ իր Քոյր Հաստատութեան հետ դէպի լուսանշոյլ հորիզոն մը, դէպի պայծառագեղ ծագումը իր գործունէութեան Հարիւրամեայ Դարադարձին:

Բ.

Պատմական խուզարկութեանց արդիւնքներն այնքան աւելի արժէքաւոր կը դառնան՝ որքան որ պարզ աւանդութենէ աւելի զիւանական վաւերագիրներու և զօրեղ փաստերու վրայ հաստատուած են:

Սոյն մտածութեամբ՝ մեր ՀԱՄԱՅՆԱՊԱՏԿԵՐԻ ամբողջական կազմութիւնը բացարձակ պահանջեց մեզմէ՝

ա. Ուխտիս Մայր Դիւանի վաւերաթղթոց ու պաշտօնական տեղեկագրութեանց ապաւինիլ, զորս խղճամիտ հետազօտութեամբ ստիպուեցանք մի առ մի աչքէ անցընել, և համեմատութեամբ զանազան գրութեանց ըստ կարելւոյն իրականը գտնել:

բ. Կրթական Նախկին ու Միջին շրջաններու նկատմամբ հարկ համարեցանք՝ ուր որ պէտք էր՝ մանրամասն տեղեկութեանց իջնել ԿԱՐԵՒՈՐ ԽԱՆՕՐԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ խորագրի